

- Gesproken woord geldt -

Toespraak burgemeester Ap Reinders bij herdenking 70 jaar Molukse gemeenschap op zaterdag 30 oktober 2021

Dank voor de uitnodiging om hier te spreken! Ik voel mij zeer vereerd dat ik als burgemeester van Stichtse Vecht op deze herdenkingsbijeenkomst enkele woorden tot u mag richten.

Beste aanwezigen,

Op woensdagavond 21 maart 1951 meerde ruim vier weken na vertrek vanuit de op Oost Java gelegen havenstad Soerabaja het transportschip 'Kota Inten' van scheepvaartonderneming de Koninklijke Rotterdamse Lloyd af in haar thuishaven Rotterdam. Aan boord waren 900 Molukkers of Ambonezen zoals ze toen werden genoemd.

Er zouden dat eerste halfjaar van 1951 nog ruim 11.500 Molukkers volgen, in twaalf grote scheepstransporten vanuit Java. Gezinnen waarvan de mannen – vaak van vader op zoon – hadden gediend in Nederlandse krijgsmacht: bij het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger, het KNIL.

De Molukkers hadden niet alleen gediend in het leger, maar ook uit naam van onze koningin voor de Nederlanders gevochten in de koloniale tijd, tijdens de Tweede Wereldoorlog en de **Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog**. Tijdens deze oorlog hadden ze gestreden tegen de onafhankelijkheidsstrijders onder leiding van Soekarno.

Reden waarom ze door veel Indonesiërs werden gezien als handlangers van de koloniale onderdrukker.

Zij hadden het dienstbevel gekregen om naar Nederland te gaan. Zij moesten wel vertrekken voor hun eigen veiligheid en dat van hun gezin. Zij hadden geen andere keuze.

Veel Molukkers kwamen met slechts 1 koffer, want hun verblijf zou tijdelijk zijn. Er was hen een snelle terugkeer naar hun vaderland beloofd. Bij de onderhandelingen over de onafhankelijkheid van Indonesië was immers bedongen dat de Molukken een vorm van zelfbeschikking zouden krijgen. Maar daar kwam niets van terecht en de Molukkers bleven tegen wil en dank hier.

Beste aanwezigen,

De eerste generatie Molukkers die in 1951 per boot de oversteek maakten, werden helaas niet met alle eerboden ontvangen en opgevangen. Van een warm bad vol dankbaarheid was geen sprake. Het werd een ijsskoude douche.

De KNIL-soldaten werden met hun gezinnen collectief gehuisvest in voormalige barakkenkampen waar de leefomstandigheden zwaar waren. Direct na aankomst werden ze onverwacht ontslagen door de toenmalige regering. Ze kregen geen soldij meer en later ook geen pensioen. Pogingen om het ontslag aan te vechten mislukten, met als gevolg dat de Molukse mannen van de ene op de andere dag staatloze burgers waren. De vernedering die daarmee gepaard ging heeft veel Molukkers beschadigd. De littekens zijn tot de dag van vandaag nog voelbaar in de Molukse gemeenschap.

Met het gevoel dat ze onder valse voorwendselen naar Nederland waren gehaald en aan hun lot waren overgelaten, namen teleurstelling, verdriet, onbegrip, woede en soms schaamte de overhand.

De droom van de Molukkers van de eerste generatie om snel terug te keren naar hun vaderland vervloog.

Nederland was nu hun thuis. Een vreemde cultuur, andere taal. Ik kan me voorstellen dat zij zich verraden en in de steek gelaten voelden en dat onder velen van de eerste generatie Molukkers het wantrouwen naar de Nederlandse staat nooit is verdwenen.

Dit deel van onze geschiedenis is alles behalve een deel om trots op te zijn. Ik realiseer me dat de Nederlandse overheid verantwoordelijk was voor die koude ontvangst en het gevoel verraden te zijn. En ik snap dat het verlangen naar het vaderland en het niet nakomen van beloftes mensen verbitterd maakt en pijn doet. Je zult, met risico voor je eigen leven, je maar hebben ingezet voor het koninkrijk, om vervolgens na trouwe dienst zomaar op vreemde bodem aan de kant worden gezet, jarenlang geïsoleerd verblijven in barakkenkampen en moeten rondkomen van een grijpstuiver die de overheid je geeft.

Beste aanwezigen,

Erkenning van het leed dat de Molukse gemeenschap in Nederland is aangedaan is zeventig jaar na dato nog steeds van groot belang. Voor mij is het duidelijk dat erkenning van het leed dat de Molukkers is aangedaan terecht is. Ik ben blij met het initiatief van de gemeenteraad om de graven van de eerste generatie KNIL-militairen een bijzondere status te geven en dat te doen in overleg met nabestaanden en vertegenwoordigers van de Molukse gemeenschap.

De graven zullen niet worden geruimd en onderhoud van de graven zal voortaan op kosten van de gemeente plaatsvinden.

Vorig jaar heb ik als nieuwe burgemeester van Stichtse Vecht gesproken met vertegenwoordigers van de Molukse gemeenschappen in Breukelen en Maarssen. Zij vertegenwoordigen diverse generaties. Sindsdien is er meerdere malen contact geweest.

De contacten stonden in het teken van verbinding. Ik merkte dat de erkenning van de historie van de Molukkers in Nederland daarbij van groot belang is. De onvrede die ik als burgemeester hierover nog steeds aantref, leidt ertoe dat velen binnen de Molukse gemeenschap ook nu nog moeilijk naar de toekomst kunnen kijken. Het gaat om een groep mensen die in de jaren vijftig niet het gevoel hadden dat ze hier welkom waren.

We moeten erkennen dat dit diepe sporen heeft nagelaten, tot op de dag van vandaag. De Molukkers in ons land en in onze gemeente Stichtse Vecht zijn mensen met een bijzonder verhaal, dat verteld moet blijven worden. Ook aan volgende generaties. Een nieuw kabinet zou hier ook een nieuw hoofdstuk aan moeten toevoegen.

Dat is de reden dat ik samen met **zestien** collega-burgemeesters van gemeenten met een grote Molukse gemeenschap op 21 maart dit jaar op de Opinie-pagina in de Volkskrant een oproep heb gedaan aan demissionair premier Rutte om het aan de Molukkers aangedane leed te erkennen en meer te investeren in de Molukse gemeenschap. Het zou het nieuwe kabinet sieren als erkend wordt dat de wijze van ontvangst en opvang in Nederland destijds onwaardig is geweest.

Het verleden kunnen we niet ongedaan maken. Toch kunnen we wel iets doen om de pijn weg te nemen, al is dat maar bij de huidige generatie Molukkers die deze pijn ook zeker nog voelt.

Erkenning van het leed dat de Molukkers is aangedaan kan helpen: helpen om recht te doen aan gevoelens van verdriet en pijn, helpen om het verleden in een beter perspectief te plaatsen. Dat zal helend zijn voor de Molukse gemeenschap, maar ook voor de Nederlandse gemeenschap.

Beste aanwezigen,

We zijn inmiddels vier generaties verder. Ondanks de vele teleurstellingen zijn de nakomelingen de rijke vrucht die is voortgekomen uit de aankomst van toen.

Zij hebben inmiddels hun plek in Nederland gevonden en zijn geïntegreerd. Er zijn gemengde huwelijken, ze wonen en werken in onze samenleving.

Inmiddels zijn de Molukkers al vier generaties in Nederland – ik zei het al - en is hun gemeenschap in ons land uitgegroeid tot meer dan 60.000 zielen.

Dankzij de inspanningen van de eerste en de tweede generatie dragen de Molukkers van nu zelfbewust hun identiteit uit en delen zij hun talenten met de samenleving.

De Molukse gemeenschap in Nederland is een gemeenschap die na een moeilijke start succesvol participeert in de samenleving. Kenmerkend is de sterke band met de familie. Iedereen zorgt voor elkaar, steunt elkaar.

De Molukse gemeenschappen van Breukelen en Maarssen zijn daar mooie voorbeelden van. Beide fungeren als een veilige thuishaven en zijn plekken met verhalen, cultuur en **gemeenschapszin**.

Het doet mij goed dat de jongeren uit onze Molukse gemeenschap die met veel respect en zorg voor de eerste en tweede generatie **hebben gewerkt** aan de jubileumactiviteiten rond 'Zeventig jaar Molukkers'. Op hen en hun nakomelingen rust de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de Molukse cultuur niet verloren gaat. De eerste generatie Molukkers zal daar zeker trots op zijn!

Dank u!